

VELE TINTEN GRIJS

De diverse stad op ouderenmaat

Els Nolf,
Beleidsmedewerker Interculturalisering, BWR

‘Hoe ziet een interculturele ouderenzorg er uit?’ Binnen een samenwerkingsverband¹ van Vlaamse en Brusselse middenveld- en zorgorganisaties verplaatsten we ons in het perspectief van de oudere met diverse roots. We ontwikkelden vanuit onze verbeelding de tekening ‘Vele tinten grijs’. En ... we kwamen tot een verrassende conclusie: een interculturele ouderenzorg is zorg in de buurt waar je woont! En een buurt op maat van deze diverse oudere is een buurt die goed is voor ieder van ons, welke leeftijd of afkomst je ook hebt!

Er is alvast één uitgangspunt: de culturele, etnische en socio-economische achtergrond van ouderen in de 21ste eeuw is zeer divers. Er zijn bovendien jongsenioren en oudsenioren, er zijn ouderen met of zonder zorgbehoefte en er zijn verschillende opvattingen over de definitie van ouderdom. Dit alles maakt van onze groep ouderen een bijzonder diverse groep, waarin elk individu zijn eigen pad bewandelt.

Onze suggestie is dat elke organisatie de tekening in de refter hangt. In elk geval op een plek waar veel mensen elkaar ontmoeten en waar discussie en interactie plaatsvinden. Laten we samen ons samenlevingsproject verbeelden! Zo kan de tekening als instrument ter discussie gebruikt worden.

WAT KUN JE ER IN ZIEN?

Een globale blik op de tekening toont meteen een levendig, gekleurd geheel. Een buurt op maat van diverse ouderen heeft een veelheid aan functies zoals wonen, openbare ruimte en groen en diensten en voorzieningen. Wat meteen opvalt is dat het woonzorgcentrum niet veraf is, maar een open plek is, geïntegreerd in de buurt. In het woonzorgcentrum is er een stille ruimte waar mensen tot rust kunnen komen en waar verschillende levensopvattingen en religies een ruimte kunnen

delen. Maar er zijn ook andere mogelijkheden, rekening houdend met wensen rond voeding en/of eigen vrije keuken. Of een ruimte waar grote families op bezoek kunnen komen en ongestoord met hun geliefde samen kunnen zijn. Het woonzorgcentrum staat niet op zichzelf. Het is nauw verbonden met andere functies in de wijk. De wijk kent trouwens heel veel nabijheidsfuncties, je kan er zowel naar een loket van de bank, naar de kruidenier voor verse groenten als vlot op het openbaar vervoer. Gelukkig is er in veel multiculturele wijken aan verse groenten geen gebrek, maar decennia lang werden wel nabijheidsdiensten (allerlei loketten die steeds ook indirect een sociale functie vervulden) afgebouwd, de vraag is dus hoe men dat met de toenemende vergrijzing zal opvangen? Waar een lokaal dienstencentrum is, kan een deel van deze nood opgevangen worden ...

Mobiliteit op maat van de kwetsbare oudere wordt een grote uitdaging. In elk geval heeft de voetganger er een centrale plaats. Maar er is zeker ook een vlot en uitgebreid openbaar vervoer netwerk nodig, evenals bijvoorbeeld betaalbare taxi's of thuisbezorgingsdiensten. Onveilige verkeersknooppunten dienen zoveel mogelijk vermeden worden. Zou zo'n mobiliteit op ouderenmaat eigenlijk ons niet allemaal ten goede komen?

¹ Deze poster hoort bij het dossier ‘Vele Tinten Grijs’, tijdschrift Weliswaar, dat uitkomt in november 2014 (auteur: Stefaan Vermeulen). Dit dossier toont de dagelijkse praktijk van de zorgverlening voor ouderen met een migratieachtergrond. Het werd gemaakt op initiatief van:

- Els Nolf, Brusselse Welzijnsraad
- Els de Ganck, OCMW Gent
- Olivia Vanmechelen, Kenniscentrum Woonzorg Brussel
- Saloua Berdai, Antwerps Integratiecentrum de8
- David Talloen, provincie Oost-Vlaanderen
- Stefan Van Eeckhout, Zorgbedrijf Antwerpen
- Bram Gilles, MaisonBilobaHuis Schaarbeek
- An Janssen, Provinciaal Integratiecentrum Limburg

Tekening: © Ronald Heuinck, www.hetgeelpunt.be

Een leefbare stad is een stad waar je je burens kent, ook je burens met een andere afkomst. Niet om dagelijks bij elkaar over de vloer te komen of om je diepe levensvragen met elkaar te moeten delen, maar vooral om een beroep op elkaar te kunnen doen als het nodig is. Voldoende activiteiten georganiseerd door allerlei organisaties in de buurt met aandacht voor diversiteit én een aangepaste openbare ruimte, zorgen voor ontmoeting.

Een wijk is ook een plek waar mensen zich kunnen verenigen en samen dingen kunnen doen, ouderen, jongeren, mensen van dezelfde afkomst, vaders, moeders, sporters, ... Een goede balans vinden tussen *bonding* en *bridging* volgens de woorden van Putnam², is dat geen goede taak voor buurtwerkers die processen in het oog kunnen houden en proberen kunnen bijsturen waar nodig? Mensen voelen zich veilig en gesteund door hun eigen groep (*bonding*) maar er is ook voldoende ontmoeting en dialoog tussen groepen nodig (*bridging*). Laat de tieners van de wijk maar eens iets met de opa's doen, maar zorg ook dat je lokale ouderenraad voldoende multicultureel is samengesteld. Zorg dus voor een goede wijkwerking in het buurthuis!

Verder zijn er interessante vernieuwende zaken rond wonen en zorg. Cohousing, kangoeroewonen, kleinschalig wonen voor ouderen, ... thuiszorg, aangepaste woningen en serviceflats. Het zit allemaal in onze tekening als toegankelijke, evidente woonzorgvormen, voor iedereen en voor elk wat wils.

Lijkt je dat iets? Zou je ook willen wonen in deze buurt? Terecht, want in onze visie is een buurt voor ouderen een buurt waar ook de rest van de bevolking zich heel erg thuis voelt!

Ben je professional of directeur van een welzijnsorganisatie en wil je zelf aan de slag? Dan geven we je alvast ook 10 tips mee!

Tien Tips ...

voor een meer cultuurgevoelige ouderenzorg

1. Begin eraan. De samenleving is multicultureel. Ga mee met je tijd.
2. Verandering begint bij leiderschap. Maak er een prioriteit van. Het maakt jezelf en je organisatie sterker.
3. Bouw een brug tussen de systeemwereld van de zorg en de leefwereld van ouderen. Pas je dienstverlening aan, aan het levensritme van de oudere.
4. Vertrek vanuit de vragen van ouderen. Werk aan vertrouwen. Vraag wat iemand wenst. Zoek naar praktische oplossingen.
5. Zoek zelf contact. Werk samen met familie, vrienden en burens. En met doorverwijzers, zelforganisaties, partners uit het middenveld.
6. Pas je personeelsbeleid aan. Kijk samen in de spiegel. Betrap jezelf op vooroordelen. Zoek inspirerende voorbeelden. Vraag steun.
7. Vertrek vanuit de gelijkenissen. Verminderde zelfstandigheid, een zwakkere gezondheid, risico op eenzaamheid ... dit geldt voor alle ouderen, ongeacht hun afkomst of cultuur.
8. Leer omgaan met verschillen. Elke oudere heeft een persoonlijk levensverhaal, een eigen karakter en een eigen cultuur. Sta open voor de persoon achter de hulpvraag.
9. Alles is communicatie. Luister actief. Toon empathie. Maak praktische afspraken. Neem je tijd. Vraag uitleg. Als het nodig is, communiceer je via een tolk.
10. Cultuurgevoelige zorg is een oefening in klantgericht werken en zorg op maat. Het verhoogt de kwaliteit van de zorg voor iedereen.

² Putnam, R., *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community* (2000)

MEER WETEN?

Wil je de poster op jouw werkplek?

Bestel de poster bij de Brusselse Welzijns- en gezondheidsRaad via els.nolf@bwr.be.

Meer info over goede praktijken in interculturele zorg?

www.docatlas.be

www.pigmentzorg.be

www.diversiteitwijzer.be

Ook interessant: Colloquium 'Oudere migranten', Interfederaal Gelijkekansencentrum, 16 september 2014